№ 101 Ausgabe B.

ГОМАН

№ 101 (297). Год III. Вільня, 24 сьнежня 1918 г. Цана 10 фэн. (5 кап.)

Сягоньня у 7 гадз. у „ЛЮТНІ“
—) выступіць з прэлекцыяй (—

п. Юры Янковскі:

„НАШЫ АДНОСІНЫ З АНГЛІЕЙ“.

Білеты — ў „Лютні“ (ад 50 фен.).

Рэдакцыя „Гомана“ пасылае ўсім сваім чытаром, супрацаўнікам і прыяцелям жычэньне вясёлых сьвятаў!

Рэдакцыя.

ВІЛЬНЯ. Б. нямецкі камэндант Менска, генэрал Нагэль, камандуючы віленскім ваенным округам, выпусьціў адозву, перасьцерагаючы перад спадзяванымі на Каляды польскімі бунтамі і пагромамі.

ЛОНДОН. (Рэўтэр). 22.XII. Расейскае пытаньне разгледаецца саюзьнікамі. Расейскую проблему лічаць вельмі крытычнай. Спэцыялісты аблічаюць аружныя сілы саветаў найбольш на 300.000 душ. Дысцыпліну ў іх патрымліваюць страшэнным тыранствам. Саюзьнікі стараюцца стварыць саюз Кубані, Дону, Крыму і Украіны. У Англію зьяжджаюцца выдатныя расейскія прадстаўнікі — ворагі большэвізму: Львов, Корф, Мілюков і б. міністэр-прэзыдэнт Коковцов.

БЭРЛІН. (В.Т.Б). 23.XII. Францускі пасол Нулян выехаў з Архангельска на параходзе. Карэспандэнтам газэт ён заявіў, што хоць ён пакідае Расею, ўсё-ж такі саюзьнікі будуць працаваць дзеля ратунку Расеі і абароны яе ад анархіі, каб даць ей магчымасьць іграць ізноў сваю палітычную і эканамічную ролю.

ПАРЫЖ. 22.XII. Вільсон сказаў у Сорбоне прамову, называючы пабеду саюзьнікаў пабедай свабоды. Засядаючыя на мірным конгрэсе ня будуць служыць нікому, апрача чалавечтства. Калі голас чалавечнасьці не пераважыць, дык наступіць найвялікшае ў гісторыі моральнае банкруцтва. Вільсон не сумлеваецца, што пераважыць дух праўды.

ЛОНДОН. (Рэўтэр) 21.XII. Прэзыдэнт Вільсон 23 прыедзе ў Англію, дзе ён будзе радзіцца з міністрамі. 31 сьнежня ён выедзе з Лондона.

ВАШЫНГТОН (Рэутэр) 21.XII. У сэнаце пададзена пропозыцыя падчас мірэньня пакуль што адлажыць гэткія пункты праграмы Віньсона: Саюз народаў, свабода мораў, патайная дыпломатыя і абмежаньне узброеньняў.

БЭРН. 22.XII. Саюзьніцкая конфэрэнцыя, назначаная на пачатак студня, адложана на люты. Як відаць, гэта зроблена дзеля таго, каб даждацца выезду Вільсона, бо саюзьніцкія палітыкі лічуць бытнасьць яго нежаданай.

РОТТЕРДАМ. (В.Т.Б.). 20.XII. Англіцкія газэты наказаваюць: „англіцкі ўрад думае правесьці ў жыцьцё ідэю народаў ў відзе камісіі з прадстаўнікоў усіх народаў, катора будзе мець свае пасяджэньні ў якім-небудзь нэўтральным гасударстве. Яна будзе разглядаць спрэчныя пытаньні між членамі саюза народаў. Збройныя сілы ня будуць пад загадам камісcіі“.

ГЭЛЬСІНГФОРС. 21.XII. Расейскія ваенна-палонныя, што вароча́юцца вялікімі масамі, злыя на савецкую ўладу, каторая ім не памагае. Ваенна-палонныя, выпрабаваныя ў бітвах салдаты, ёсьць сур'ёзнай небаспечнасьцяй для савецкага ўраду.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). 20.XII. Дэлегаты ўсходняга фронту на конгрэсе Салдацкіх і Работніцкіх Рад прасілі, каб узноў пачаць дыплёматычныя зносіны з савецкім урадам.

ШТОКГОЛЬМ. Расейскі ўрад абвесьціў бацькаўшчыну ў небазпечнасьці і назначыў дыктатарскую раду на чале з Ленінам.

ШТОКГОЛЬМ. Швэдзкі консул з Рэвеля наказывае аб вельмі цяжкім палажэньні ў Рэвелі і Эстляндыі і аб канечнай патрэбе хуткай помачы.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). 21.XII. Першыя транспорты нямецкага войска з Фінляндыі прыбылі ў Нямеччыну. Мы Крым ужо пакінулі. У Украіне палітычная сіла перайшла да дырэкторыі, з каторай гэтман ня мае магчымасьці ваяваць. На дамаганьне немцаў дырэкторыя пазволіла прыхільнікам гэтмана выехаць заграніцу. Цяперашні ўрад Украіны абавязаўся не перашкаджаць выхаду нямецкага войска з Украіны.

МАЙНЦ. Французы завялі срогія парадкі. Жыхары не дастаюць ні бульбы, ні мармаляды. Газэты маюць права друкаваць весткі з Нямеччыны толькі з пазваленьня цэнзуры.

МЮНХЭН. 21.XII. З прычыны нястачы вугальля ў фабрыках і заводах, што маюць балей за 10 работнікаў, задзержана праца на 10 дзён.

БЭРЛІН. 20.XII, Прафэсары нямецкіх унівэрсытэтаў апублікавалі пратэст проці францускіх дамаганьняў на нямецкі Эльзас.

БЭРЛІН. 22.XII. Гіндэнбург надрукаваў адозву, ў каторай кажа, што дамаганьне разброіць афіцэраў ёсьць драбязьлівая помста «Я ў канцы майго ваеннага жыцьця і протэстую проціў гэтага дамаганьня».

БЭРЛІН. 22.XII. Процэнт забітых афіцэраў даходзіць 39 проціў 19% салдатаў. Дамаганьне абязброіць афіцэраў ганьбіць 58 тысяч афіцэраў памёршых на полі бітвы.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). 21.XII. Урадова. Выбары ў прускі нацыянальны сэйм назначаны на 26 студня. Выбраны будуць 401 дэпутат.

ПАРЫЖ. 20.XII. Усе соцыялісты, члены ваеннай камісіі парлямэнту, пакінулі свой пост, як протэст проці адмовы Клемансо наказаць тэрмін дэмобілізацыі.

ПРАГА. (В.Т.Б.). 21.XII. Сюды прыехаў прэзыдэнт Чэха-славацкай дзяржавы, Масарык.

ВЕНА. Чэхі зьбіраюць войскі на польскай граніцы і займаюць польскія мясцовасьці.

Вільня, 24 сьнежня 1918.

Па ўсім нашым краю, згодна з адвечнай традыцыяй, рыхтуюцца людзі, як сьлед, сустрэціць сьвятыя дні.

Куцьця. Каляды. Нейкай дзіўнай радасьцю напаўняюцца грудзі ў гэтыя сьвяты: людзі зусім незнаёмыя ласкавей пaглядаюць адзін на аднаго, а блізкія зьбіраюцца разам спажываці Куцьцю. Традыцыя, ўмацаваная стагодзьцямі, мае гэткую сілу, што, глянуўшы на бяседнікаў у гэты сьвяты вечар, трудна даць веры, што навакол валяцца асновы старога ладу, што на руінах аджыўшых свой век дзяржаўных арганізмаў зацьвітае цудоўная кветка Волі.

Вялізарныя перамены робяцца на ўсеньќім сьвеці. Яны закранулі і наш край, але як-жа балюча, як цяжка перажываем мы радзіны новага жыцьця!

Адна за аднэй пракаціліся праз усю Беларусь хвалі адступаўшых маскалёў і наступаўшых нямецкіх армій. І адны, і другія значылі свой сьлед пажарышчамі, апусьцеўшымі вёскамі, сьвежымі магіламі. Некалі заможныя ваколіцы пачалі выміраць ад голаду, бо ўсё, што ў іх было, зрабавала варожая рука. А тры гады окупацыі забілі, заглушылі ўсе праявы жыцьця народнага, абярнуўшы Край у вадзін вялізарны вастрог...

Цяпер палажэньне зьмянілася. На ўсіх ваенных фронтах настаў супакой, і мо' толькі некалькі месяцаў аддзяляе нас ад моцнага, трывалага міра. Але для нашай Бацькаўшчыны гадзіна міра йшчэ не прабіла: замест старой окупацыі — нямецкай пачынаецца новая — маскоўская, а мо' і польская. Варожыя сілы з усходу і заходу нахлынулі на наш край, каб зьнішчыць малады, далікатны расток Волі.

Расейскія большэвіцкія ўласьці ў Менску ў першым сваім прыказе аб'явілі Раду Беларускай Рэспублікі, зложаную пераважна з соцыялістаў і мужыцкіх сыноў, урадам «памешчыкаў і капіталістаў». Беларускіх грамадзкіх дзеячоў, бараніўшых у Радзе Рэспублікі волю і незалежнасьць Беларусі, абвесьціўшых прынцып: *зямля — народу*, маскоўскія окупанты загадываюць «арэштаваць і аддаць на суд ваенна-рэвалюцыйнага камітэту»... А што суліць нам прыход палякоў, легіёны каторых у Бабруйску гэтак зьдзекаваліся над нашымі сялянамі і каталі іх, аб'явіўшы за «большэвікоў»?!

Польска - маскоўская барацьба мае перакінуцца на нашу зямлю. Адвечная ненавісьць між Варшавай і Масквой абернецца ў аружнае змаганьне. І многа новых ахвяр возьме яна ад нашага народу — перш, чым прыйдзе нехта трэці і сілай «жалезнага кулака» супакоіць абязсілеўшыя ў братняй вайне народы.

Руйнуюцца, разьбіваюцца нашы грамадзкія арганізацыі, нашы культурныя ўстановы. Здарэньні, якія так неўспадзеўкі шыбка разьвіваюцца на нашых вачох, могуць зьмясьці многа нашых культурных сіл, нашых грамадзкіх працаўнікоў, якія ўсё жыцьцё і ўсе сілы свае аддавалі свайму народу. Але ўжо збудзіўся дух у нашым народзе, ўжо запаліўся агонь мілаваньня свае Бацькаўшчыны і жаданьня волі ў сэрцах шэрых, «простых» людзей — тых, што становяць аснову, фундамэнт кожнага краю. Ідэя нашай незалежнасьці выкавана са сталі — і ніхто яе ня зьнішчыць!

Вось, сядаючы сёлета да сталоў спажываці традыцыйную Куцьцю, мы ўсе павінны злучыцца думкамі ў вадну вялізарную — многаміліённую сям'ю. Мы павінны успомніць, што ў гэты мамэнт так, як і мы, сядзяць за бяседным сталом міліёны нашых сярмяжных братоў, што іх сэрцы і душы настроены на адзін тон і гатовы адгукнуцца на кліч да дзела. І калі гэты кліч праляціць ад краю да краю праз усю Беларусь, устане наш народ і скіне путы чужацкае няволі і сваімі мазалістымі рукамі адбудуе вольную, незалежную Бацькаўшчыну!

Арганізацыя арміі.

Кожная дзяржаўная арганізацыя павінна апірацца ня толькі на моральнай павазе, але і на фізычнай сіле: няма такога ідэальнага грамадзянства, у каторым панавала-бы ідэальная згода між усімі жыхарамі і хаця-бы найбольш ідэальным урадам. Кожная гасударственая ўласьць мае ў сабе элемэнты прынукі; прынуку мы бачым і ў самых дэмакратычных гасударствах, толькі там прынука мае на мэце карысьць аграмаднай большасьці народу, а ў гасударстве буржуазным на першым месцы стаіць карысьць больш заможных станаў.

Дзяржаўнае будаўніцтва ў нашым краю апіраецца на чыста дэмакратычных асновах. Дый яно тут іначай і быць ня можа: наш край—гэта край пераважна сялянскі, ў гэты мамэнт, калі ўсюды валіцца стары лад, уся дзяржаўная ўласьць павінна перайсьці ў рукі працоўнага народу. Народ—гэта аснова нашае дзяржаўнасьці, і сіламі сыноў народу—штыхамі народнай арміі—будзе ўмацован новы дэмакратычны лад на нашай зямлі.

Вось, будуючы сваю незалежную дзяржаву, мы і павінны стварыць крэпкую народную сілу, якая-бы бараніла здабычы рэвалюцыі, нашу волю і незалежнасьць ад унутраных і замежных ворагаў. Цяпер, калі дэмакратыя ўсяго сьвету йдзе да зьніштажэньня мілітарызму, было-бы сьмешна і дзіка нам думаць аб стварэньні та-

кой аружнай сілы, якая магла-бы служыць для захватных плянаў, тым болей, што такіх плянаў у нас нямашака і быць ня можа.

Ні для каго не сакрэт, што на Доне, на Кубані, у Сібіры. на Украіне, дый на поўначы Расеі староннікі павароту ў Расеі старога ладу і самадзяржавія за чужаземныя грошы арганізавалі дабравольчаскія арміі, назначаныя для барацьбы з большэвікамі і узвядзеньня «белага цара» на маскоўскі пасад „пры звоне ўсіх сарака саракоў Масквы“. Калі мы прыгледзімся да карты Расеі, дык убачым, што ўсе гэныя процібольшэвіцкія арміі абхопліваюць Расею навакол, і толькі з аднаго боку гэнае кола разрываецца: у Беларусі і Літве. Рэвалюцыя Петлюры на Украіне яшчэ пашырыла той прарыў.—Вось, тыя, хто хацеў-бы выкарыстаць сілы нашага народу дзеля ачышчэньня Расеі ад большэвікоў, ужо даўно стараюцца нашу працу дзеля арганізацыі дэмакратычнай арміі, як апоры новага ладу і абароны здабыткаў рэвалюцыі, павясьці ў другі бок: пакіраваць на тварэньне **белай гвардыі**. Калі паслы ад Беларускай Народнай Рэспублікі былі зьвярнуліся да Украінскага Ураду ў часе панаваньня гэтманшчыны. дык ім даволі выразна было сказана, што на помач грашмі і аружжам яны могуць спадзявацца толькі тады, калі беларускае войска пойдзе пад каманду Скоропадскіх і Денікіных. Ведама, Беларускі Урад на гэта ня прыстаў: так сама. як і Украінскі Нацыянальны Саюз, Беларускі Урад прызнаў немагчымым мяшацца ў унутраныя справы Расеі і крывёй сыноў Беларусі заваёвываць трон маскоўскаму цару.

На падобным становішчы стаіць і ладжаная ў Вільні беларуска-літоўская армія. На агульным сходзе працаўнікоў упраўленьня народнае абароны з учасьцем каманднага складу беларускіх і літоўскіх палкоў 16 сьнежня сёл. г. было пастаноўлена, што ў гэтай арміі павінны быць адкінуты ўсе перажыткі клясовасьці і мілітарызму, што прынцып дэмакратызму павінен быць праведзен у поўнай меры, што наш народ ня мае ніякіх ваяўнічых мэт і ні з кім ваяваць ня зьбіраецца, ды што армія арганізуецца толькі з аднэй мэтай: бараніць волю і незалежнасьць свайго народу і краю.

Можна толькі шчыра прывітаць гэту рэзалюцыю: яна паказавае што дзяржаўна-творчыя краёвыя элемэнты здалелі цьвёрда стануць на становішчы поўнай незалежнасьці свaей Бацькаўшчыны і ня пойдуць на аброць да тых, хто чужымі рукамі хацеў-бы выцягіваць з агню пячоныя каштаны для... маскоўскага царызму.

Беларускі афіцэр
Жэмла.

Туман разьвеваецца.

Многа ў нас такіх людзей, што хоць з народу нашага выйшлі, хоць іх дзяды, прадзеды і прапрадзеды жылі на нашай зямлі і нашай роднай мовай беларускай гаварылі, аднак, цяпер апалячыліся, пачалі ўжываць польскай мовы, хоць і ламаючы яе на беларускі лад, і называюць сябе палякамі.

Звычайна гэта мы бачылі толькі па мястох, — толькі ў *горадзе* адбывалася гэная пераробка беларускіх сялян на палякоў. Цяпер польская работа дайшла і да нашай *вёскі*: і тут, дзякуючы працы польскіх паноў і ксяндзоў-нацыяналістаў, бачым тую-ж хваравітую праяву — адрачэньне нашых сярмяжнікаў ад усяго роднага, падчыненьне палякам, варожыя адносіны да беларускай мовы і г. п.

Аднак, такія ўдачы польскай палітыкі былі магчымы толькі датуль, пакуль дэнацыяналізаваныя сяляне ня мелі ня толькі нацыянальнай, але і грамадзкай сьвядомасьці, пакуль пан і ксёндз былі для іх найвышэйшай уласьцю на зямлі. Цяпер гэта мінаецца: ад панска-ксяндзоўскай павагі скора сьледу не астанецца, бо шырокія масы працоўнага народу ўрэшце зразумелі, што яны — гаспадары на сваёй зямлі, што іншае ўласьці, як народу, няма і быць ня можа. А разам з тым людзі, ужо перакручаныя на панскіх прыслужнікаў і на ворагаў беларускай справы, пачынаюць разумець, якое страшэнства з імі сталося, якую крыўду зрабілі польскія паны і ім, і ўсяму народу беларускаму.

І ў душах гэных *робленых* «палякоў» будзіцца сумленьне, а разам з гэтым іх зьнімае зьдзіўленьне: чаму гэта сталося? Чаму «мужык», каторы толькі гамоніць па польску», мае быць ворагам беларусаў, калі ён «любіць сваю родную старонку і прагнець ей спакою і шчасьця»?

На гэткую тэму праслаў у Рэдакцыю «Гомана» пісьмо адзін з такіх абаламучаных палякамі нашых сялян, які называе сябе паляком. З кожнага радка, з кожнага сказу, якія мы тут прыводзілі ў чужаслове, відаць, што робіцца ў душы чалавека, якому разам расчыніліся вочы. Але найбольш ярка выліваецца настрой душы яго ў вершах, пісаных ім па беларуску:

Ты беларус, а я паляк;
Ці-ж згодна жыць ўжо нам ня можна?
Ці заўсягды ўжо будзе так,
Што кожын ненавідзіць кожна'?
Ці вінават я, што магнат
Пакрыўдзіў слабшыя народы?
Ен наш тыран, ён нам ня брат!
Ці ўжо між нас ня будзе згоды?
Ня знаю гутаркі тваей,
Хоць ты сусед, хоць ты мой брат.
Дасюль жалець цябе ня сьмеў:
Я жыў, як мне сказаў магнат!
Табе маскоўскі даўшы знак,
Расейскі чын вучыў таго,
Што ворагам табе паляк,—
І ты паслухаўся яго.
Цапер маскоўскі кнут бяз сілы,
Са страху абамлеў магнат,—
Дык ля варожай тэй магілы
Падай руку тваю мне, брат!
Яшчэ нам многа трэба сілы,
Каб заарaць свой родны кус.
Падай-ж руку ля тэй магілы
І брат літвін, і беларус!

Мы ня можам, ня маем права ня верыць у шчырасць і пісьма, і вершаў. І ў гэтым мы бачым першую праяву таго, што рассяваецца ўжо той туман, які пускаюць польскія паны і польскія ксяндзы ў вочы нашаму народу, каб падзяліўшы яго на часьці, пасварыўшы брата з братам, разьбіць і аслабіць сілы народныя і завясьці нам новую паншчыну — горшую за старую, бо і эканамічную, і духовую.

А. Н.

Сустрэча з Петлюрай.

Гэта было так яшчэ нядаўна ў першыя дні вялікай расейскай рэвалюцыі—дні вялікіх надзеяў для ўсіх грамадзян і народаў б. Расейскай Імпэрыі. У далёкім ад цэнтру рэвалюцыі м. Менску 6 сакавіка (марца) 1917 г. сьвяткавалі вялікі дзень свабоды, дзеля чаго была арганізавана дэманстрацыя, у якой прыняў учасьце ня толькі Менск у асобе сваіх палітычных, прафэсыянальных і нацыянальных арганізацый, але, можна нават сказаць, што і ўвесь Заходні фронт, цэнтрам якога у той час быў Менск.

Мы, беларусы, якія гуртаваліся тады каля „Беларускага Камітэту помачы пацярпеўшым ад вайны“, так сама выступілі нэвялічкім (каля 50 асоб) гуртком з белым штандарам, на якім красаваўся чырвонымі літарамі намаляваны надпіс—крык нашых надзеяў і жаданьняў: „Жыве Беларусь“.

Нават у такія ясныя і пагодныя дні сьцюдзена стрэў выступленьне загнаных беларусаў радасны Менск—Беларускі.

Сумна гэта было для нас!..

Але якой-жа радасьцю напоўніліся сэрцы дэмонстрантаў—беларусаў, калі пасьля ўсякіх арганізацыяў, моўчкі прайшоўшых і ня вітаўшых праўдзівых гаспадароў краю—беларусаў,—стала праходзіць шырокімі радамі, моцна пабраўшыся і дзяржучыся адзін за аднаго пад руку, вялікая калонна (больш за 500 чал.) вайсковых украінцаў. Першы рад гэтай моцна зьвязанай калонны трохі задзяржаўся перад маленькай кучкай беларусаў, і чалавек (які быў у цэнтры першага раду калонны) у цывільным убраўшыся досіць нізкога росту з энэргічным адкрытым тварам — голасна крыкнуў: „Нэхай живэ Вільна Білорусь!“

У адказ на гэта з боку беларусаў пачулася: „Хай жыве вольная Украіна!“—„Слава“ украінцаў і „гура!“ беларусаў зьмяшаліся ў адзін радасны магутны зык, які заглушыў навакол усё...

Чалавек у цывільным, выкрыкнуўшы прывет вольнай Беларусі,—быў Петлюра...

Чытаючы цяпер апошнія весткі аб пабедах на Украіне невялікай группы „петлюраўцаў“, я мімаволі ўспамінаю сваю першую сустрэчу з Петлюрай ў дні сьвяты свабоды 6 сакавіка, калі ён ужо і тады йшоў на чале моцна зьвязанай агульнай верай у лепшую будучыну калонны вайсковых украінцаў.

Л. З.

Вільня 20.XII. 18.

Беларускі сялянскі зьезд у Горадне.

На Зьезд у Горадна, склікaны на 15 сьнежня, сабралося каля 60 правамочных дэлегатаў—блізка што з аднаго Горадзенскага павету. Гэты павет быў зусім добра прадстаўлены; можна лічыць, што ўсе валасьці прыслалі сваіх прадстаўнікоў. З іншых паветаў было па 1—2 дэлегаты, але за тое ўжо не ад валасьцей, але ад паветавых сялянскіх Беларускіх Рад, якія ўжо шмат дзе ў Горадзеншчыне пазакладаны.

Зьезд прызнаў сябе правамочным паветавым зьездам. Аднак у першы чырод ён пастанавіў аб канечнай патрэбе склікаць вялікі з усяе Горадзеншчыны — беларускі сялянскі зьезд Гэты зьезд назначаны на 9 студня (анвара) 1919 г., для яго падгатоўкі і склікaньня выбраны спэцыяльны Організацыйны

Даўка.

— Ну, Марцін, дык ты ўжо прыехаў вясьці да хворага? Хто-ж у цябе захварэў?—пытаўся пробашч.

— Але-ж дык сын, адразу зусім змарнеў і Бог ведае, ці падыймецца, — стагнаў Марцін.

— Ці Янук?

— Няўжо ж, войчаньку,—Янук. Перад нядзеляй у суботу гараў, потым узяў ды захварэў: спухла шыя, мала зразумець, што гаворыць, як есьць—ня можа глытаць. Кажуць—даўка яго схапіла. Перш не вяльмі яшчэ быў слабы: пасядзеў, па хаце пахадзіў, але цяпер зусім ужо падаўся.

— А дохтара ці прывазілі? — пытаўся ксёндз выбіраючыся да хворага.

— Куды там вазіць, — у мястэчка 20 вёрст, паедзь, прывязі, адвязі...—ні «кала, ні двара»—ні каня, ні ваза. Лячылі дык мы самі сваймі лекамі. Калі трэба ачуняць—будзе здароў, калі трэба паміраць,—памрэ, тут і дохтар не паможа!

— Ну і памаглі свае лекі?

— Не, войчаньку, не памаглі! Спярша мы парылі шыю, зрабілася быццам ляпей, але пасьля...

— Што зрабілася пасьля?

— Прыйшла неякаясьці, як тут сказаць—баба і заначавала ў нас—казала, ногі падбіўшы, ня можа падыйсьці; як гэтая бабка гаворыць, то здаецца быццам усё ведае, усюды была, і пабожная-ж надта кабетка—ўсё ружанец дзяржыць, усё пацяры гаворыць. Як толькі зіркнула на хворага, зараз гэтая бабка і кажа: „Тут—даўка, ды тая, што найнягоднейшая. Яе цяжка вылячыць, але калі хочаце, я яе выганю“. Мы кажам: „Толькі ты выганяй, можаш быць яшчэ дзень—другі, толькі вылячы“.

Пробашч зараз скеміў, што гэта „дохтарка“ ўвагнала хвораму яго цяжкую хваробу. Ен хутка апрануўся і паехаў.

Пробашч Марціна і яго сына Янука добра знаў. Марцін меў каля 50 гадоў. Ен быў здаровы і сумленны чалавек. Адна бяда, што ён кожнаму верыў. Хай толькі хто гладка скажаць, Марцін ня толькі што сам паверыць, але і другім нябыліцы будзець ўмаўляць. Марціна сын Янук быў вясёлы, чырвоны і добры хлапец. Ен меў 20 гадоў.

Пробашч увайшоў у цёмную хату, гдзе сьмярдзела кажушынамі, макрынёю. На стале стаяла ў лямпачку перарobленая чарніліца, каторая сьвяціла так, як воўчае вока. У хаце было сабраўшыся колькі баб і мужыкоў, каторыя чакалі пробашча. Цяжка было дыхаць. Хворы ляжаў у куце на лаве, абкіданы кажухамі і армякамі. Яго твар быў вяльмі бляды, язык пачарнеўшы.

Па споведзі пробашч яшчэ раз пачаў пытацца, што Януку зрабілася і як яго лячылі.

— Усяляк, войчаньку, лячылі, толькі нічога не памагло — даўка што раз гарэй шалела. Упярод мы самі лячылі і было быццам лягей, але пасьля ўзялася лячыць бабулька. Яна ўзялася хваробу зараз выгнаць і казала выстраліць каля вуха з стрэльбы, каб даўка спалохалася і ўцякла.

— Ну і стралялі?

— Стралялі, але даўка не спалохалася. Пасьля бабуля ўзяла мукі, зьляпіла такога чалавечка, сьпякла і паставіла каля хворага, кажучы, што хвароба з Янука ўвойдзе да гэтага балванчыка. Але даўка ня вышла. Наканец бабка кажаць: «Я маю яшчэ лекаў. Калісьці, як я была ў Шыдлове, разбалеліся мне зубы, дык адна пабожная дзяўчына дала лекаў. Як палажыла я гэтых лекаў, то аж у вушох сьвіснула і быццам рукой адняло». Пасьля кабетка загадала прынясьці вядро вады, пачарпнула кубачак, перахрысьціла, наліла гэтых лекаў—вада аж закіпела, і дала хвораму. Як хворы выпіў, то даўка ня то, што не перастала, але пачала яго трэсьці і ад таго часу хворы зусім аслаб і...

Пробашч панаракаў на Марціновых і на „дохтарку“, прыехаў дамоў і зараз даведаўся, што Янук памёр...

З літоўскага пераклаў **Бронюсь.**

Камітэт, у які ўвайшлі прадстаўнікі ўсіх паветаў, прадстаўленых на Зьезьдзе.

Найбольшыя спрэчкі на зьезьдзе вызвала справа адносін паміж Рускай („Беларускай“) управай і Гродзенскім Беларускім Камітэтам, склікаўшым Зьезд. Руская Управа заложана была б. расейскімі чыноўнікамі, духавенствам і памешчыкамі. Беларусаў у яе складзе было мала. Але дзякуючы пэўнаму свайму спрыту управе удалося, як кажуць, увайсьці у паразуменьне з Літоўскай Тарыбаю, дастаць ад яе значную грашавую падмогу і нават права прадстаўляць усю Горадзеншчыну і „упраўляць“ ёю. А гэта відна было з таго размаху, які прыняла чыннасьць Управы. Пазакладаны аддзелы, як іх жартам называюць „міністэрствы“, кіраўнікі гэтых „аддзелаў“ зацьверджаюцца (!) Тарыбаю.

Асаблівая чыннасьць Управы разьвілася з таго часу, як ёй, пры помачы духавенства, удалося сабраць зьезд, які нібы то прадстаўляў усю Горадзеншчыну. Зьезд гэты забралі ў свае рукі дзеячы Управы; ім удалося вырваць рэзалюцыю аб даверы Управе, якая была дапоўнена новымі членамі: ад зьезду — найбольш беларусамі. Зьезд нават зьмяніў назоў Управы на „Беларуская Управа“. Аднак гэта мала зьмяніла фізіономію Управы. Усёю працаю кравалі, як і даўней, памешчыкі і чыноўнікі маскоўцы. Беларускія сяляне мелі надта малое значэньне.

Невялічкая арганізацыя сьвядомых беларусаў—Беларускі Камітэт лічыла сваёй павіннасьцю раскрыць вочы народу на склад і чыннасьць Управы. Яна вяла шырокую арганізацыйную працу на вёсках, склад яе быў чысты дэмакратычны і дзеля гэтага сымпатыі сялянства зусім хіліліся на яе бок. Асабліва гэта вылілася на зьезьдзе 15—16 сьнежня.

Дзеячы „Беларускай“ Управы з усіх сіл стараліся абараніць сваю пазыцыю. Але гэта была работа ня лёгкая. Упраўскіх „міністраў“ памешчыкаў усе добра знал па іх старой дзейнасьці ў ролі расейскіх чорвасоцєнцаў, зналі добра і іх адносіны да сялянства. Работа Управы крытыкавалася найбольш з таго боку, што яна прыкрываючыся імем беларускім займалася папраўдзе руссыфікацыяй, і дзеля гэтага адпіхала ад сябе ўсіх сьвядомых беларусаў. А яе чыста праваслаўны склад, быцьцё духавенства і інш. будзіла зусім зразумелае недавер'е да яе з боку каталікоў-беларусаў. Гэткім парадкам заместа каб злучыць беларусаў, Управа іх дзяліла на два лагеры. Усё гэта прывяло зьезд да пажаданьня, вынесенага ў рэзалюцыі, каб усе беларускія сяляне з управы вышлі і прылучыліся да выбранай на Зьезьдзе Беларускай Сялянскай Рады.

З іншых рэзалюцый З'езду цікавы тыя, якія гавораць аб падмозе папярпеўшым ад вайны. З'езд лічыць патрэбным дабівацца, каб на міравым кангрэсе былі прадстаўнікі Беларусі, якія-б баранілі яе інтарэсы. Для арганізацыі падмогі у самых шырокіх разьмерах зьезд пастанавіў прасіць Віленскую Беларускую Раду арганізаваць Цэнтральны Камітэт помачы ахвярам вайны.

У справе зямельнай пастаноўлена, што зямля павінна адыйсьці працоўнаму народу бяз выкупу і што адразу-ж пры валасных камітэтах павінны закладацца зямельныя аддзелы.

У школьнай справе пастаноўлена, каб па магчымасьці ува ўсіх пачаткавых школах навука вялася пабеларуску.

У канцы зьезду выбрана Паветавая Беларуская Сялянская Рада з 14 чалавек. Яна павінна будзе весьці палітычную і арганізацыйную работу ў Горадзенскім павеце. Старшынёю Рады выбран Андрэй Якубецкі, народны вучыцель, працаўнік Беларускага Камітэту.

Л. Б.

Яшчэ аб Горадзенскай „Управе“.

З Горадна нам паведамляюць, што пад уплывам сялянскага зьезду ў „Беларускай“ Управе зрабіўся раскол. Дэмакратычная беларуская частка дамагаецца «дабравольнага» выхаду з управы маскоўскіх паноў, памешчыкаў і духавенства, а так сама іншых скомпромітаваных асоб спаміж самае управы і яе супрацаўнікоў.

У Вільні і ваколіцах.

× **Новая заява.** Работніцкая Рада выпусьціла новую заяву з абязываючымі пастановамі, паводлуг каторых забараняецца выезд прыватных асоб з Вільні. Гэтак сама забараняецца павялічываць істнуючыя цэны тавараў і вывазіць апошнія з места. Заява ізноў апублікована па расейску, па польску, па літоўску і па жыдоўску — без беларускай мовы.

× **Арэшт камітэту чыгуньнікаў.** У пятніцу ўвечары нямецкія уласьці арэштавалі 40 членаў камітэту жалезнадарожнікаў. Іх пасадзілі ў Лукішскі вастрог.

× **Беларуская Рада**, абнімаючая старую окупацыю, выехала з Вільні.

× **У Беларускім Камітэцце п. п. ад в.** Старшыня Камітэту, п. Антон Луцкевіч, на засяданьні 22 сьнежня заявіў, што, ня маючы магчымасьці далей кіраваць работай Камітэту, ён адмаўляецца ад старшынства. На яго месца за старшыню Камітэту выбраны п. Пліс.

На тым жа засяданьні выдавецкі фонд (у грашах і кніжках) Беларускага Камітэту пастаноўлена аддаць Беларускаму Выдавецкаму Таварыству ў Вільні.

× **„Праўда аб Беларусі“.** У нядзелю, 22 сьнежня, у Беларускім Клюбе адбылася лекцыя п. Язэпа Воронкі, міністра беларускіх спраў, на тэму „Праўда аб Беларусі“.

У ясным выкладзі п. Воронка раскрываў перад слухачамі ўсю гісторыю беларускага дзяржаўнага будаўніцтва, выясьняючы найбольш цікаўныя мамэнты яе, каторыя нашы ворагі стараюцца прадставіць у зусім іншым сьвятле. Крок за крокам выясьнялася тая барацьба, якую беларуская дзяржаўная ідэя была прымушана весьці на тры фронты: з маскалямі, палякамі і ўрэшці з нямецкімі окупантамі, адмовіўшыміся прызнаваць незалежнасьць Беларусі. Аднак, ня гледзячы на ўсе прашкоды, справа незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі зрабіла вялікія крокі ўпярод і сталася вядомай на ўвесь сьвет. І цяпер, калі беларускі ўрад з прычыны прыходу большэвікоў быў прымушаны выехаць з Менску, перад ім адкрылася магчымасьць павясьці шырэйшую палітычную работу заграніцай, дабіваючыся ў вялікіх дзяржаў прызнаньня незалежнасьці Беларусі, гэтак цяжка пацярпеўшай ад вайны і пакрыўджанай дужэйшымі суседзямі.

Публіка гарачымі оплескамі падзякавала лектару за яго цэнны выклад.

× **Беларускі тэатр.** На першы дзень Каляд у салі Беларускага Клюбу артыстычная дружына Беларускага Народнага Тэатру ставіць п'есу „Каліс“ на грунце рэвалюцыйнага руху 1905 г. ў Вільні.

П'еса была забаронена старой нямецкай цэнзурай.

× **Для беларускіх дзяцей.** У прытулку Беларускага Камітэту (сьв.-Юрскі пр. 44. 18) у аўторак, 24 сьнежня, будзе ўстроена куцьця для дзяцей. Назаўтрае ў 5 гадз. вечара адбудзецца там-жа дзіцячая забава, на якую запрашаюцца ўсе члены Камітэту.

× **„Комуніста“.** Выйшаў 1-шы нумэр газэты „Комуніста“ ў польскай мове.

× **Presse-S elle Wi nla** ліквідуецца 27 сьнежня.

× **Главная каманда 10 арміі** перабралася ў Гродню. Разам з ёй выехала туды і большая часьць членаў салдацкай рады. Часьць асталася яшчэ ў Вільні дзеля ўчасьця ў ліквідацыі тут нямецкай окупацыі.

× **Нямецкія дружыны дабравольцаў.** 10 армія арганізуе дзеля абароны Балтыцкага краю баталёны дабравольцаў №№ 12—21, а для губэрнатарства Літвы №№ 50-59. Пры кожным баталёне будзе атрад дабравольчаскай кавалерыі, кулямётаў і артылерыі. Пасланыя ў Нямеччыну афіцэры дзеля набору выслалі ўжо першыя часьці дабравольцаў сюды.

Мэта дабравольнай арміі — перш за ўсё забаспечыць вольную дарогу з Украіны для адступленьня нямецкай арміі.

× **Паварот Цыммэрле.** Начальнік упраўленьня Літвы, Цыммэрле, мае ў аўторак ці ў сераду прыехаць назад у Вільню.

× **Дарагоўля вобую.** У нямецкіх прамышленых кругох кажуць, што пана вобую ў найбліжэйшым часе хутчэй паднімецца, чым ападзе.

× **Цэны ў Маскве.** Вярнуўшаяся гэтымі днямі з Масквы асоба апавядае аб цэнах у Маскве. Фунт хлеба 12—13 руб., пуд бульбы 120 руб, фунт цукру 67—70 руб., масла — 90—100 руб., сала 75—90 руб., пуд жытняй мукі 456—500 р., пуд белай мукі 750—800 руб, пшоннай — 900 р., фунт каніны на карты — 11 руб., бяз карт — 25 руб., цяляціны 28—32 руб., сьвініны 40—45 руб., каўбасы 38—45 руб., кубічны сажэнь дроў — 550 руб., аршын сукна 75—100 руб., боты — 400—500 руб., шпулька нітак 5—6 руб.

Ліст у рэдакцыю.

Грамадзянін Рэдактар!

Мы просім надрукаваць у Вашай паважанай часопісі ніжэйпісанае:

Мы, ніжэйпадпісаныя, ня лічучы магчымым, дзеля прынцыпіяльных прычын у зьвязку з апошнімі крокамі літоўскага ураду і прэзыдыуму Дзяржаўнай Рады (Тарыбы), далей аставацца ў складзе апошняй, гэтым падаем да агульнага ведама аб нашым выхадзе з Тарыбы.

Іван Луцкевіч.
Іван Станкевіч.

Вільня, 21 сьнежня 1918 г.

Офіцыяльны аддзел.

З Рады Народных Міністраў Беларускай Народнай Рэспублікі.

Рада Народных Міністраў выехала з Вільні ў поўным складзе.

Выехаў у Кіеў член Рады Народных Міністраў, Аркадзь Смоліч, як надзвычайны паўнамочны пасол Беларускага Ураду пры Урадзе Украінскай Народнай Рэспублікі.

Газэта „Dzeńnik Wileński“ ў № 297 з 21 сьнежня 1918 г. друкуе гэткую вестку бюро прэссы польскага міністэрства заграгічных спраў:

„Да Бэрну прыехала дэлегацыя Беларускай Рады, зложаная з гр. Лубеньскага, гр. Пуслоўскага і п. Рыбінскага, якая, маючы рэкамэндацыі ад польскага ўраду, была прынята коаліцыйнымі пасольствамі. Гр. Лубеньскі пасьля трохдзённай бытнасьці ў Бэрне выехаў у Парыж. Бытнасьць дэлегатаў Беларускай Рады можа мець вялікую вагу, бо прыехалі яны ў мамэнт грознай небяспекі для літоўска-беларускіх зямель і прывезьлі значны матэрыял фактычны, а іх пагляды, дарэчныя і ўмяркаваныя, без сумлеваньня будуць сур'ёзна прыняты пад увагу у кругах, прызваных дя разьвязкі усходніх спраў“.

Рада Народных Міністраў Беларускай Народнай Рэспублікі офіцыяльна заяўляе, што ніводзін з трох памянутых польскіх паноў не належыць да складу заграгічнай дэлегацыі ані Беларусткай Рады ў Вільні, ані Рады Рэспублікі ў Менску і ніякіх мандатаў ня мае. Калі-ж яны выступаюць заграніцай, як „дэлегаты Беларускай Рады“, дык гэта звычайнае палітычнае самазванства.

Міравыя судзьдзі.

Назначаны за Міравых Судзьдзяў і ўпаўнамочаны прыняць ад нямецкіх судоў справы, дакумэнты, кнігі, грошы, інвэнтар і т. д.: Яўген Аўгустыновіч — у Гродню, Мікалай Янкоўскі—у Гродзенскі пав., Вітольд Валькоўскі — ў Беласток, Вацлаў Конашынскі—ў Беластоцкі пав., Горацы Корнгольд—у Бельскі пав., Іван Былінскі—ў Белавежскі, Шэвэль Шлёсбэрг—у Валкавыскі, Міхал Янкоўскі—у Сакольскі і часова ў Алексіцкі, Фэлікс Мілеўскі — ў Плянцкі (Шчучынскі), Васіль Курносоў—Дзятлаўскі і Антон Каўшун—у Лідзкі.

Названым міравым судзьдзям загадываецца часова спаўняць чыннасьці судовага сьледчага ў тых паветах, у каторых яны назначаны міравымі судзьдзямі. Яны павінны ураз-жа прыняць ад нямецкіх судзьдзяў судовыя справы і прыступіць да спаўненьня сваіх абавязкаў.

З усяго Краю.

КОЎНА. На Іванаўскай вуліцы сабралося каля 300 работнікаў з чырвонымі штандарамі. Нямецкія патрулі разагналі іх. Назаўтрае ў салдацкую раду прыйшлі 4 прадстаўнікі работнікаў і сялян: Ольшэўскі, Салін, Нарушэвіч і Грышкевіч, жалючыся ва паступкі нямецкіх патруляў з спакойнымі дэманстрантамі. Салдацкая рада заявіла ім, што нямецкія салдаты ня хочуць мяшацца ў палітычныя справы насяленьня, але аб дэманстрацыях на вуліцах трэба заўляць загадзя. Толькі з гэтай прычыны была разагнана ўчорашняя дэманстрацыя.

Работніцкія дэпутаты выказалі свой жаль, што, ня ведаючы аб гэтым, не заявілі аб дэманстрацыі загадзя, і заявілі, што аб'ясьненьне салдацкай рады іх зусім здаволівае.

ЛАПЫ. Тут знаходзіцца главная кватэра польскага брыгадзіра Янушайтіса.

РЭВЕЛЬ. 19.XII. (Рэўтэр). Часовы ўрад Эстляндыі аддаў Эстонскую Рэспубліку пад зашчыту саюзьнікаў да часу разьвязкі пытаньня аб ей мірным конгрэсам.

ПСКОЎ. Паводлуг проскрыпцыйных сьпісаў большэвікі арыштавалі 450 асоб. Каля 250 засуджаны на сьмерць. Усе, хто занімаў пры немцах адміністрацыйныя становішчы, папалі ў проскрыпцыйныя сьпісы.

Украіна.

КІЕЎ. (В.Т.Б.). 19.XII. Дырэкторыя Украінскай Народнай Рэспублікі паслала ноту саюзьнікам, што украінскі народ можа сам паддзержываць лад на сваей зямлі і што Дырэкторыі непатрэбна помач, якой гэтман прасіў у саюзьнікаў. Адэса занята войскамі Дырэкторыі; толькі порт знаходзіцца ў руках саюзьнікаў і польскіх легіёнэраў. Войскі Дырэкторыі занялі Чарнігаў. 19.XII атаман Петлюра ўрачыста ўвайшоў у Кіеў, горача вітаны народам.

З усяго сьвету.

БЭРЛІН. 21.XII. Дэлегацыя літоўскага ўраду, зложаная з жыда-нацыяналіста адваката Розэмбаўма, 2 літвіноў і 1 беларуса выехала адгэтуль у Лондон і Парыж.

ГЭЛЬСІНГФОРС. Ідзе сільная агітацыя за аружную помач братняму эстонскаму народу.

БЭРЛІН. На вялікім мітынгу сыаністаў, каторы быў склікан супроць антысэмітызму, прамоўцы высказваліся за нацыянальную жыдоўскую палітыку для жыдоў ва ўсіх старонках. Жыды, паводлуг слоў прамоўцаў, стараліся дагэтуль бароцца з антысэмітызмам, паддзержываючы радыкалізм у народаў, — сперша паступоўцаў, пасьля соцыялістаў, а цяпер у Расеі нават большэвікоў. Абмылковасьць гэткай палітыкі — ў тым, што нават найбольш радыкальныя партыі ня вольныя ад антысэмітызму. Антысэмітызм — гэта не хвароба якой-колечы партыі, а праява пратэсту народных мас проці жыдоўскага інтэрнацыяналізму. Згэтуль вынікае і спосаб барацьбы з антысэмітызмам: нацыяналізацыя жыдоў. Сабраньне, зложанае з некалькіх тысяч асоб, прыняла ў гэтым духу рэзалюцыю, заклікаючы жыдоў Нямеччыны да нацыянальнай жыдоўскай концэнтрацыі.

БЭРЛІН. Імпэрскі канцлер Эбэрт паслаў тэлеграму управе Гданску: „Урад учыніць усе крокі, каб захаваць для Нямеччыны нямецкае места Гданск.

Нямецкая камісія ў Спаа заявіла пратэст проці высадкі палякоў у Гданску.

РОТТЭРДАМ. Нямецкая імпэратрыца цяжка занядужала. Імпэратар гэтак сама вельмі хворы на нэрвовым грунце. Ізноў прыбілася старая яго хвароба на вушы, і ёсьць небаспека, што яна перакінецца на мозг.

БЭРЛІН. Конгрэс **раб. і салд. рад.** Кон кажа: «Бяз нашых братоў у Аўстрыі мы ня можам сабе прадставіць будучай Нямеччыны. На рэвалюцыю ў нашых ворагаў пакуль-што нельга спадзявацца. Мы павінны сьцерагчыся, каб чыстыя і разумныя ідэалы нямецкага соцыялізму не апаганіў шал расейскага большэвізму. Хто папраўдзе любіць Нямеччыну, той падасьць голас за маё прадлажэньне: назначыць выбары ў нацыянальнае сабраньне на 19 студня. Нямецкі народ здаровы да мозгу касьцей. Парупімася-ж, каб сонца сьвяціла калі ня нам, дык прынамся нашым дзецям і ўнукам». Доймік кажа: «Ніводзін парлямэнт сьвету ня меў у сабе гэтулькі буржуазнасьці, як гэты рэвалюцыйны парлямэнт. Нацыянальнае сабраньне— гэта сьмяротны прысуд савецкаму правіцельству. Але савецкая ўласьць вернецца раней ці пазьней». Гаас: «Калі вы яшчэ доўга будзеце адкладаць сазыў нацыянальнага сабраньня, дык пагоніце работнікаў у рукі ворагаў ладу і законнасьці». Вэнзэлінг: «Калі лад ня будзе вернен хутка, дык харчаваньне народу і ўся наша гаспадарка зруйнуецца. Без нацыянальнага сабраньня ратунку няма-шака!» Ляўфэнбэрг кажа: «Дайце нямецкаму народу нацыянальнае сабраньне, як Калядны дар». Сам: „Справа йдзе аб дыктатуры пролетарыяту, які хоча капіталістаў абярнуць у тое, у што яны раней абярнулі яго: бязпраўных рабоў». Корбэ: „Мейце веру да нашага народу. Хто ня мае да яго веры, той ня годны прамаўляць ад яго імя. Наш народ ня хоча панаваньня голаду, ўласьці вуліцы». Рыкельт: «Людзі з «Спартака»—гэта тыя-ж усенемцы, толькі наадварот, а Лібкнэхт—большэвіцкі Людэндорф». Шэйдэмен: «Пры цяперашнім палажэньні нельга пазывацца на Маркса. Калі саветы раб. і салд. астануцца, дык ня ўдасца абмінуць панаваньня большэвізму. Не забывайце, што ў Нямеччыне ёсьць шмат больш да зьнішчэньня, чым-ся ў Расеі. На шчасьце, Бэрлін—не Нямеччына. Мы павінны працаваць дзеля міра і хлеба. Умацаваць здабычы рэвалюцыі, езьдзючы самаходамі з кулямётамі, нельга. Армія на Украіне і армія Макэнзэна прыслалі тэлеграмы, трэбуючы скліканьня нацыянальнага сабраньня».

Пачынаецца падача галасоў. Прадлажэньне незалежных соцыялістаў назначыць выбары ў нацыянальнае сабраньне на 16 марца адкінута. Гэтак сама адкідаецца праект ураду назначыць выбары на **16** лютага. Вялізнай перавагай прынята прадлажэньне Кона назначыць выбары на 19 студня (бурныя оплескі ў салі і на хорах). Конгрэс прынімае прадлажэньне асудзіць ладжанае палякамі польскае нацыянальнае сабраньне ў Прусах. Конгрэс адкідае прапазыцыю Дойміка захаваць савецкі ўрад перавагай 344 проці 98 галасоў. Адбываюцца выбары ў спаўняючую раду. Пададзены ўмяркаванымі соцыялістамі спіс, зложаны з 27 асоб, прынімаюцца значнай большасьцю.

БЭРЛІН. 20.XII. **Конгрэс раб. і салд. рад.** Праект аддаць уласьць у дзяржаве конгрэсу салдацкіх і работніцкіх рад адкінут перавагай 290 проці 115 галасоў. Прадлажэньне незалежных соцыялістаў зьнішчыць незалежнасьць паадзіноскіх дзяржаў Нямеччыны так сама адкідаецца. Конгрэс адкідае прадлажэньне нацыяналізацыі вялікіх прадпрыемств — капальняў, сталялітняў і электрычных прадпрыемств наагул.

Прынімаецца рэзалюцыя, якая прызнае камандную ўласьць у гарнізонах істнуючую дагэтуль, але пад кантролем салдацкіх рад. Шэйдэман высказывае жаль з прычыны непрымірымасьці незалежных соц.-дэм., што вызывае раскол між работнікамі. Нямецкі народ 19 студня асудзіць тактыку радыкальных соц.-дэм. Пані Леў заяўляе, што яе прамова — гэта першая прамова кабеты ў нямецкім парлямэнце. Маршалак аб'яўляе сэсію конгрэсу раб. і салд. рад закончанай. Пры кліках: „няхай жыве рэвалюцыйная палітычная Нямеччына"! конгрэс разыходзіцца.

БЭРЛІН. Газэты высказываюць сваё вялікае здаволеньне з прычыны рэзультатаў першай сэсіі конгрэсу раб. і салд. Палітыку ўраду баранілі 400 гал. проці опозыцыі. Пабеда ўмяркоўнай дэмакратыі — бязспорная. Тэррор вуліцы засуджаны. Нават правыя газэты згаджаюцца з тым, што конгрэс раб. і салд. нічога супольнага з якобінскім парлямэнтам ня меў. Нават крайняя правая «Deutsche Tagesztg» піша: „Бязспорна, што конгрэс учыніў некаторыя крокі дзеля павароту ладу".

БЭРЛІН. З розных вялікіх мест Нямеччыны прыходзяць просьбы, каб нацыянальнае сабраньне адбылося ў іх. З прычыны магчымасьці выступленьняў групы Спартака ўрад ня хоча, каб нацыянальнае сабраньне засядала ў Бэрліне.

ШТУТГАРД. 16.XII. Незалежныя соцыялісты адмовіліся падаваць галасы на выбарах у Вюртэмбэрскае нацыянальнае сабраньне.

БЭРЛІН. Кірасіры гвардыі падалі супольную заяву на конгрэс рад, кажучы, што пакарацца толькі нацыянальнаму сабраньню ў справе аб форме ўпраўленьня. Староннікаў «Спартака» яны называюць палахлівымі дэзэртэрамі, ня выявіўшымі сваей адвагі перад ворагамі.

БЭРЛІН. За намесьніка Зольфа на становішча міністра заграничных спраў назначаны б. пасол у Копэнгазе гр. Брокдорф.

БЭРЛІН. 19.XII. Глаўнакамандуючый акупацыйных англіцкіх войск у заходняй Нямеччыне апублікаваў адозву, апавешчаючы, што ён не прызнае раб. і салд. рад і не дапусьціць, каб яны мяшаліся да упраўленьня занятымі землямі.

БЭРЛІН. Паводлуг вестак з занятых саюзьнікамі нямецкіх зямель найлепш вядуць сябе амэрыканцы. У паступках францускіх і бэльгійскіх войск выяўляецца жаданьне помсты.

АМСТЭРДАМ. 20.XII. Саюзьнікі пастанавілі затапіць аддадзены ім нямецкі ваенны флот, каб не пасварыцца між сабой пры разьдзеле яго.

РОТТЭРДАМ. 19.XII. „Times" наказывае, што новая Ніжняя Палата будзе складацца з 410 галасоў коаліцыі, 110 — работніцкай партыі, 105 — лібэралаў, 56 — сінн-фэйнэраў і 26 ірляндзкіх нацыяналістаў. Гэтак Льлёйд Джордж мае за сабой перавагу больш чым 100 галасоў.

* * *

Ад усходу да заходу
Блескаў мора разьлілось:
Даравау нам Бог свабоду.
Дось цярпеньня, крыві дось!

Ад усходу да заходу
Доўга жданы ідзе кліч:
„У сэрцы нашага народу
„Зацяплім каханьня зьніч"!

Ад усходу да заходу
Зямля наша — родна мацы!
Разам, брацьця, для народу
Бацькаўшчыну аднаўляць!

Невядомскі.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман» Рэдактар Язэп Салавей.